

**MAMLAKATIMIZDA INVESTITSION LOYIHALARNI
MOLIYALASHTIRISHDA TIKLANISH VA TARAQQIYOT
JAMG‘ARMASI MABLAG‘LARINING ISHTIROKI**

Mo‘minova Shaxnoza Ismail qizi
Bank-Moliya akademiyasi magistranti

Mazkur maqola Mamlakatimizda investitsion loyihalarni moliyalashtirishda Tiklanish va taraqqiyot jamg‘armasi mablag‘larining rolini o‘rganishga bag‘ishlangan. Jamg‘armaning bank faoliyati sektorining barqarorligi va rivojlanishiga, shuningdek, banklarning kreditlash faoliyati va moliyaviy yordam ko‘rsatish to‘g‘risidagi qarorlariga ta‘sirini ko‘rib chiqadilar.

Investitsiya loyihalari ko‘plab turli xil sohalardan tashkil topishi mumkin, masalan, yuqori sifatli mahsulot ishlab chiqarish uchun yangi zavodni qurish loyihasi hamda yangi foydali moddalar ochilishini ta‘minlovchi loyihalar.

Ularning barchasi amalga oshirish uchun, moliya rivojlantirishning yuqori darajadagi mutaxassislar kerak bo‘ladi.

Moliyalashtirish jarayonida, investitsiya loyihalarining tushuntirilishi, qo‘llanilishi va bajarilishi zarur. Bunday loyihalar asosan, ishlab chiqarish va tayyorlashning barcha bosqichlarini o‘z ichiga oladi. Ularning bajarilishi, loyihalarni amalga oshirishda o‘tkaziladigan ishlar, moliyalashtirish jarayoni va bu jarayonning takomillashtirilishi, bozor rivojlanishi haqida ma‘lumotlarni to‘plash va tahlil qilish lozim.

Bunda Tiklanish va taraqqiyot jamg‘armasi yordam beradi. Bu jamg‘arma, loyihalarni baholash, qo‘llanishga olib kelish va moliyalashtirishning asosiy ko‘rsatkichlarini tahlil qilishda hamda loyihalarni bajarish jarayonini kuzatib borishda katta hissa qo‘shadi.

Tiklanish va taraqqiyot jamg‘armasi o‘zining yuqori darajadagi mutaxassislarini yig‘ib olib, loyihalarni amalga oshirish jarayonini bajarishni boshqarish, moliyalashtirish jarayonini ko‘rsatish, loyihalarni bajarish natijalarini baholash va takomillashtirish uchun tahlil qilish, moliyalashtirishga qo‘llanishga olib kelishni rejalashtirish, bozor rivojlanishini prognozlash va shunga o‘xshash ishlar bilan shug‘ullanadi.

Investitsiya loyihalarni moliyalashtirishda Tiklanish va taraqqiyot jamg‘armasining o‘rni juda muhimdir. Bu tashkilot, o‘z kasb-hunariga ega mutaxassislar tomonidan loyihalarni samarali va samimiylik bilan tahlil qilish, baholash va ularni amalga oshirishda yordam beradi. Bu bilan birga, Tiklanish va taraqqiyot jamg‘armasi, moliyalashtirishning muhim tashkil etuvchilaridan biri sifatida hisoblanadi.

Tiklanish va taraqqiyot jamg'armasi, investitsiya loyihalari va moliyalashtirishning kerakli miqdorlarini ta'minlash uchun banklar va boshqa moliyaviy tashkilotlar bilan ham ishlaydi. Ushbu yordam bilan, investitsiya loyihalari moliyalashtirishning kerakli resurslarini ta'minlashda qiyinliklarga duch kelmasligi mumkin. Bundan tashqari, Tiklanish va taraqqiyot jamg'armasi, investitsiya loyihalarining samarali amalga oshirilishiga ham yordam beradi.

Tiklanish va taraqqiyot jamg'armasi, loyihalar va investitsiyalar sohasidagi rivojlanishni ham ta'minlashga yordam beradi. Bu tashkilot, investitsiya loyihalari va moliyalashtirish jarayonining eng yaxshi vaqti va yo'nalishlarini aniqlaydi va ularni o'z kasb-hunariga ega mutaxassislar yordamida amalga oshiradi.

Investitsiya loyihalari, kompaniyalar va boshqa tashkilotlar uchun juda muhimdir. Ular, bizning moliyalashtirishning muhim tashkil etuvchilaridan biri bo'lgan Tiklanish va taraqqiyot jamg'armasidan yordam olishlari mumkin. Bu jamg'arma, investitsiya loyihalarini yaxshi tahlil qilish, baholash va ularni amalga oshirishda yordam beradi. Ular, investitsiya loyihalarining samarali amalga oshirilishini ta'minlash uchun kerakli moliyalashtirish miqdorlarini ta'minlashda ham yordam beradi.

Investitsiya loyihalari, bizning iqtisodiyotimizning rivojlanishida juda muhim o'rni bor. Ularni amalga oshirishda, Tiklanish va taraqqiyot jamg'armasi bilan ishlash, loyihalarni moliyalashtirish jarayonida yo'l harakatini aniqlash va loyihalarni samarali ravishda amalga oshirishda juda muhimdir. Shuningdek, moliyalashtirish va investitsiya sohasidagi yangiliklarni ham nazorat qilish, ularning yanada rivojlanishiga o'z hissamizni qo'shishga imkon beradi.

Jamiyatimizda investitsiyalar va moliyalashtirishning muhim ahamiyati oshib ketmoqda. Investitsiya loyihalari va moliyalashtirish jarayonida amalga oshiriladigan qarorlarimiz va harakatlarimiz, bizning iqtisodiyotimiz va jamiyatimizning yanada rivojlanishida muhim o'rin o'ynaydi.

Investitsiya loyihalarini moliyalashtirishning yanada rivojlanishi uchun shu kabi tashkil etuvchilarning boshqarilishiga yordam beradi. Ularga o'z muvofiqlarini topishda va investitsiya loyihalarini samarali ravishda amalga oshirishda qo'llanadigan zaruriy ko'rsatkichlar beriladi.

Tiklanish va taraqqiyot jamg'armasi, investitsiya loyihalarini moliyalashtirishda bir nechta xizmatlar ko'rsatadi. Ularning o'zgaruvchan sifati, o'zlashtirilishi va boshqarilishi loyihalar hamda moliyalashtirishni aniqlashda juda muhimdir. Ularning foydali samarali vaqtida yuzaga kelishini taminlash uchun shu kabi xizmatlar kata yordam beradi.

Natijada, Tiklanish va taraqqiyot jamg'armasi, investitsiya loyihalarini moliyalashtirish jarayonida katta yordam beradi. Ularning bizga beradigan xizmatlari, ko'rsatkichlari va innovatsion yondashuvlari, bizning investitsiya loyihalarimizni samarali ravishda moliyalashtirishni ta'minlaydi va ularning muvaffaqiyatli amalga

oshirilishiga yordam beradi. Shuningdek, Tiklanish va taraqqiyot jamg'armasining yuqori sifatli xizmatlari, bizning investitsiya loyihalarimizni boshqarish va ulardan olingan foydani ko'rsatishda ham yordam beradi. Investitsiya loyihalarini muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun Tiklanish va taraqqiyot jamg'armasi bilan hamkorlik katta ehtimollik bilan samarali natijalarga olib keladi. Investitsiya loyihalarni moliyalashtirishda Tiklanish va taraqqiyot jamg'armasining o'рни juda muhimdir. Bu jamg'arma, bizning investitsiya loyihalarimizni rivojlantirishda, ularning amalga oshirilishida, ulardan olingan foydalarini hisoblashda va ulardan moliyalashtirishda yordam beradi. Ularning xizmatlari va ko'rsatkichlari, bizning investitsiya loyihalarimizni moliyalashtirish va ulardan olingan foydaning maksimal darajada bo'lishini ta'minlaydi.

Tiklanish va taraqqiyot jamg'armasi, bizning investitsiya loyihalarimizni maqsad va mazmuni bo'yicha tahlil qilishda ham yordam beradi. Ularning xizmatlari, bizning investitsiya loyihalarimizni qulaylik va samarali ravishda boshqarish imkonini ta'minlaydi. Ularning ko'rsatkichlari, investitsiya loyihalarimizni moliyalashtirish jarayonida foydali savollar va kamchiliklarni aniqlashda yordam beradi.

Tiklanish va taraqqiyot jamg'armasi, investitsiya loyihalarimizni moliyalashtirish jarayonida xizmat ko'rsatishni kengaytirishni ham rejalashtiradi.

Ularning innovatsion yondashuvlari, bizning investitsiya loyihalarimizni yanada rivojlantirishga yordam beradi va ularning muvaffaqiyatli amalga oshirilishiga olib keladi. Natijada, Tiklanish va taraqqiyot jamg'armasi, investitsiya loyihalarimizni samarali ravishda moliyalashtirish uchun kerakli xizmatlarni taqdim etadi.

O'zbekiston Respublikasi Tiklanish va taraqqiyot jamg'armasining mablag'laridan:

- Davlat investitsiya dasturiga kiritilgan investitsiya loyihalarini moliyalashtirish;
- yangi sanoat ishlab chiqarishlarini bundan buyon joylashtirish uchun ishlab chiqarish infratuzilmasini rivojlantirish va rekonstruktsiya qilish loyihalarini moliyalashtirish uchun imtiyozli kreditlar berish;
- yangidan tashkil etilayotgan moliyaviy institutlarning hamda iqtisodiyotning bazaviy tarmoqlaridagi chet el investitsiyalari ishtirokidagi strategik ahamiyatga molik korxonalarining ustav kapitaliga investitsiya kiritish;
- davlat tomonidan tashqi mablag'larni jalb qilish bo'yicha xalqaro moliya institutlari va chet ellik kreditorlar oldidagi majburiyatlarni muddatidan oldin to'lash;
- O'zbekiston Respublikasining Prezidenti yoki O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan tasdiqlangan modernizatsiya qilish, texnik va texnologik jihatdan qayta jihozlash dasturlari doirasida tijorat banklari uchun chet el valyutasida ochiladigan kredit liniyalari orqali investitsiya loyihalarini jadal moliyalashtirish va amalga oshirish;

- grant asosida yoki foizsiz kreditlar berish yo‘li bilan ayrim loyihalarning dastlabki yoki uzil-kesil texnik-iqtisodiy asoslarini ishlab chiqishni moliyalashtirish;

- tasdiqlangan davlat dasturlariga muvofiq yangi zamonaviy xorijiy texnologiyalar, texnika va asbob-uskunalar, strategik ahamiyatga molik boshqa tovarlar xarid qilish uchun imtiyozli kreditlar berish;

- ijtimoiy jihatdan ahamiyatga molik milliy davlat dasturlarini hamda ishlab chiqarish va noishlab chiqarish infratuzilmasini shakllantirishga doir loyihalarni grant asosida moliyalashtirish;

-qarz oluvchi korxonalarining investitsiya dasturlarini (biznesrejalari), shu jumladan ishlab chiqarishni texnik jihatdan qayta jihozlash, ishlab chiqarish quvvatlarining ishlatilishini ko‘paytirish, raqobatbardosh mahsulot ishlab chiqarish va uni eksport qilish hajmlarini oshirish, qo‘shilgan qiymat o‘shirishga ta‘minlashga imkon beradigan investitsiya dasturlarini (biznesrejalari) tijorat banklari bilan birgalikda moliyalashtirish;

- O‘zbekiston Respublikasi Tiklanish va taraqqiyot jamg‘armasining ijro etuvchi devonini saqlab turish hamda uni boshqarish bilan bog‘liq xarajatlarni qoplash uchun foydalaniladi.

Har qanday maqsadli davlat jamg‘armasi kabi, Tiklanish va taraqqiyot jamg‘armasi mablag‘laridan foydalanish yo‘nalishlari va tartiblari tegishli me‘yoriy hujjatlar bilan belgilab qo‘yilgan. Xususan, Tiklanish va taraqqiyot jamg‘armasi to‘g‘risidagi Nizomga muvofiq, Jamg‘arma mablag‘lari quyidagi maqsadlar uchun foydalaniladi:

- avvalo yoqilg‘i-energetika kompleksi, kimyo sanoati, mashinasozlik, rangli metallurgiya va iqtisodiyotning boshqa bazaviy tarmoqlarida, shuningdek transport va telekommunikatsiya sohasida Davlat investitsiya dasturiga kiritilgan g‘oyat muhim loyihalarni moliyalashtirish, shu jumladan xalqaro va xorijiy moliyaviy institutlar ishtirokidagi loyihalarda O‘zbekiston Respublikasi ulushini qo‘shma moliyalashtirishda foydalaniladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-350-sonli, O‘zbekiston Respublikasining Tiklanish va Taraqqiyot Jamg‘armasi faoliyatini tashkil qilish chora tadbirlari to‘g‘risidagi” Qarori, lex.uz

2. U.Y.O‘roqov, “Davlat maqsadli jamg‘armalarining mamlakatni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishdagi ahamiyati”, Science and Education Journal.

3. O‘zbekiston Respublikasi Tiklanish va taraqqiyot jamg‘armasi saytining ochiq ma‘lumotlariga asoslanildi, ufrd.uz

4. Jumaniyazov, I. T. (2021). The Progressive Foreign Experiments in the Activity of Sovereign Wealth Funds. Annals of the Romanian Society for Cell Biology, 109-116.

5. Jumaniyozov, I. (2018). Impact of Development Finance Institutions on Economic Growth: Implications for Reconstruction and Development Fund of Uzbekistan. *International Journal of Management Science and Business Administration*, 4(2), 84-88.

6. Jumaniyozov, I. (2020). ISSUES OF ENSURING THE TRANSPARENCY OF SOVEREIGN WEALTH FUNDS. *International Finance and Accounting*, 2020(5), 1.

7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 21 iyundagi "Xalqaro moliya institutlari va donor mamlakatlar ishtirokidagi investitsiya loyihalarini boshqarish mexanizmini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3796- sonli qarori.

8. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. // *uza.uz*. 16.01.2017

9. Mirkin Ya. M. *Rinok tsennix bumag: ucheb. posobie*. M., 2002. –s. 56-57.

10. Sharp U. i dr. *Investitsii*. Per. s angl. – M. INFRA-M, 2001. – S. 9-10